

26 Nisan – Dünya Fikri Mülkiyet Günü

“BU HEPİMİZİN SORUNU”

Fikri Mülkiyet Haklarını Korumak

ABD'nin Kıbrıs Büyükelçisi, Sayın Ronald L. Schlicher

Fikri mülkiyet hakları korunmadığında, sonuçlar ölümcül olabilir. 1995'te Nijer'deki menenjit salgınında, 50,000'den fazla insanın sahte aşularla aşılması, 2,500 ölüme neden olmuştu. 1998'te Hindistan'da 30 bebek, 1995'te de Haiti'de 89 çocuk antifriz imalatında kullanılan zehirli bir kimyasalla yapılan öksürük şurupları yüzünden öldüler. 1989'da bir Norveç uçağının düşmesi, donanımındaki sahte bir civataya bağlanmıştı; kazada 55 kişi öldü.

“Fikri mülkiyet hakları,” insan yaratıcılığının korunması ve üretim sorumluluğu anlamına gelir. Fikri mülkiyet hakları, satın aldığımız ürünlerin taklit veya sahte olmadığını, bizim fikirlerimizin başarısını başkalarının üstlenmediğini – telif hakları, patent ve tescil yoluyla – temin eden, yasal mekanizmadır. Bu haklar, sadece mucitleri değil, Kıbrıs Türk halkı dahil olmak üzere emniyeti ürün güvenilirliğine bağlı olan her insanı korur.

Fikri mülkiyet haklarının korunması, ülkelerin kalkınmasını destekler, iş ve sanat ortamlarını ileriye götürür. Bu tür bir korumacılık, teknoloji ve tıp gibi dallarda, tüm dünyanın yararına olan ilerlemelere vesile olur. Fikri mülkiyet hakları, tüm dünyada kamu sağlığının ve emniyetinin korunmasında kritik öneme sahiptir.

Peki, fikri mülkiyet haklarının korunmasından bize ne? 21. yüzyılın başında, global üretimin %70'ini, birçoğu yeni ve gelişmekte olan teknolojilere dayanan hizmetler sağlamaktadır. Son yüzyılda, global gayri safi yurtiçi hasıla 2 trilyon dolardan 41 trilyon dolara çıkararak yirmiyeye katlandı. Bu artışın büyük bir kısmı yenilikler ve icatlar sayesinde. 2004'te, Dünya Ekonomik Forum'u, fikri mülkiyet haklarını en sıkı koruyan ilk 20 ülkenin, ekonomik büyüme rekabeti sıralamasında da ilk 27 ülke arasında yer aldığını duyurdu. Aksine, fikri mülkiyet haklarının korunmasında en zayıf kalan son 20 ülke, ekonomik büyümede de son 36 ülke içindeydiler.

Kıbrıs'ta fikri mülkiyet haklarının korunmasını iyileştirmek için, Kıbrıs Türk Ticaret Odası (KTTO) ve ABD Lefkoşa Büyükelçiliği 30 Mart 2007 tarihinde ortak bir seminer düzenlemişlerdir. Seminerde yaptığı konuşmasında, KTTO Başkanı Erdil Nami, pazarların verimli işlemesi için fikri mülkiyet haklarının çok önemli olduğunu belirtti. Nami, bu hakları korumanın ekonomik gelişimi beslediğini, teknolojik yenilikleri teşvik ettiğini, yabancı yatırımı ülkeye çektiğini, ve tüm vatandaşlar için yeni istihdam ve fırsatlar yarattığını kaydetti. Bu seminer, bugün Kıbrıs Türk toplumunda fikri mülkiyetin korunması hususunda varolan ciddi eksiklikleri öne çıkarmaya yardımcı oldu. Bu eksiklikler, yeni filmlerin daha beyazperdede bile gösterime girmeden yerel TV kanallarında kanunsuz yayınlanması, DVD ve CDlerin kanunsuz kiralması veya satışı olarak örneklendirilebilir. Kıbrıslı Türkler, fikri mülkiyet hırsızlığı ve korsanlığının uluslararası toplumun kabul ettiği standartlara, kaidelere ve kanunlara ters düştüğünü

görmelidirler. Fikri mülkiyet haklarını dikkate almamak ve korumamak, gerçek anlamıyla bir 'self-izolasyon'dur ve kaldırılması şarttır.

Telif hakları yasaları, edebi eserlerin, bilgisayar programlarının, sanat eserlerinin yaratılmasını ve milli kültürün ifade edilmesini teşvik eder. Patent yasaları, yeni ve gelişmiş ürünlerin ve işlemlerin keşfini özendirir ve kolaylaştırırken, bu ürünler ve işlemlerle ilgili bilgiye en serbest kamu erişimini de temin eder. Tescil yasaları, yüksek kaliteli mal ve hizmetlerin geliştirilip muhafaza edilebilmesini sağlarken, şirketleri müşteri sadakatini geliştirmeye yöneltir.

Bilgi ve iletişim teknolojileri, güvenli ilaçlar ve günümüz ekonomisinin belkemiğini oluşturan diğer yenilikler sadece fikri mülkiyet haklarının korunması ile mümkün olabilmiştir. Daha iyi bir gelecek için hepimizin sahip olduğu umutların gerçekleşmesi, dünyayı daha cömert ve daha verimli hale getirecek olan mucitlere ve girişimcilere bağlıdır – tabii, onların yaratıcı emekleri ve çalışkan gayretleri korunduğu sürece.